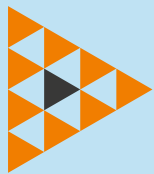

Tweedegraadslerarenopleiding

10
voor
de
leraar

Kennisbasis Engels

versie september 2017 | ingangsdatum studiejaar 2018-2019

Voorwoord

Vanaf 2016 hebben lerarenopleiders over de volle breedte van de lerarenopleidingen in verschillende fasen met veel enthousiasme gewerkt aan de herijking van de 62 kennisbases die sinds 2008 ontwikkeld zijn. Voor u ligt het mooie resultaat van de gezamenlijke inspanningen.

De kennisbases zijn herijkt op zowel de inhoud, het niveau als de breedte van de vak kennis. Daar waar mogelijk is samenhang aangebracht tussen de kennisbases die een inhoudelijke en vakoverstijgende verwantschap kennen. De inhoud van elke kennisbasis is uiteindelijk gevalideerd door het werkveld en externe inhoudelijke deskundigen. Het resultaat is in overeenstemming met landelijke eisen.

De lerarenopleidingen kunnen tevreden terugkijken op een periode waarin zij veel hebben gediscussieerd, geschaafd en bijgesteld. Een periode waarin lerarenopleiders intensief hebben nagedacht over hun vak, de didactiek en het minimale niveau dat een startbekwame leerkracht moet beheersen. Met de inzet van zoveel betrokken mensen wordt dit eindresultaat breed gedragen.

Al deze activiteiten hebben ook nog iets anders opgeleverd. Het bracht collega's van diverse instellingen met elkaar in contact. Ze kregen gelegenheid om met vakgenoten te discussiëren en daarmee hun eigen expertise aan te scherpen. De samenwerking geeft een impuls aan de betrokkenheid van de lerarenopleiders bij de kwaliteitsverbetering en hun professionalisering.

Permanente kwaliteitszorg is essentieel voor de maatschappelijke opdracht. De kennisbases leveren daarvoor de ijkpunten aan. Het zijn geen statische documenten en blijven met enige regelmaat bijstelling nodig hebben vanwege vakinhoudelijke veranderingen, pedagogisch-didactische eisen, maatschappelijke ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht. Dat houdt het gesprek over de inhoud van de lerarenopleidingen volop in leven en draagt daarmee bij aan de kwaliteitsslag die met het ontwikkelen van de kennisbases wordt beoogd.

De lerarenopleidingen weten elkaar beter te vinden en pakken uitdagingen gezamenlijk op. Hiermee dragen zij bij aan een goede opleiding voor de nieuwe generatie leraren en het onderwijs in Nederland.

Ik dank allen die hieraan hebben bijgedragen.

mr. Thom de Graaf,
voorzitter Vereniging Hogescholen

Inhoud

Voorwoord	2
1 Inleiding	4
2 Ontwikkeling kennisbases	5
2.1 Versterken kenniscomponent	5
2.2 Systeem van kennisborging	5
2.3 Ontwikkeling en herijking kennisbases	5
3 Toelichting en verantwoording kennisbasis tweedegraadslerarenopleiding Engels	7
3.1 Maatschappelijke context	7
3.2 Relatie met andere kennisbases	7
3.3 Verantwoording keuzes	7
3.4 Opbouw kennisdomeinen	8
4 Beschrijving kennisdomeinen	9
5 Redactie en validering	15
5.1 Redactieteam	15
5.2 Valideringsgroep	15
Bijlage	
Uitgangspunten kennisbases	16
Colofon	19

1 Inleiding

Voor u ligt de herijkte kennisbasis van de tweedegraadslerarenopleiding Engels. Deze kennisbasis beschrijft wat minimaal van een startbekwame leraar aan vakinhoud, vakspecifieke kennis en het bijbehorende niveau mag worden verwacht, ongeacht de instelling waar de student is opgeleid. Het afnemende scholenveld en externe inhoudelijk deskundigen hebben bijgedragen aan de validering van de inhoud van deze kennisbasis.

Deze herijkte kennisbasis is geldig met ingang van het studiejaar 2018-2019 en is in eerste instantie bedoeld voor de lerarenopleiders zelf, maar ook voor hun studenten of externe belanghebbenden.

De kennisbasis is als volgt opgebouwd:

Ontwikkeling kennisbases

In het hoofdstuk *Ontwikkeling kennisbases* is algemene informatie opgenomen over de aanleiding, ontwikkeling, inhoud en herijking van de verschillende kennisbases.

Toelichting en verantwoording

In het hoofdstuk *Toelichting en verantwoording* geeft het redactieteam van de kennisbasis een toelichting op de totstandkoming van de herijkte kennisbasis en legt het verantwoording af over de gemaakte keuzes.

Beschrijving kennisdomeinen

In het hoofdstuk *Beschrijving kennisdomeinen* zijn de vakinhoudelijke en vakdidactische (sub)domeinen opgenomen evenals het minimale niveau waarop de student de (sub)domeinen moet beheersen.

Redactie en validering

In het hoofdstuk *Redactie en validering* vindt u een overzicht van de redactie- en valideringsleden die betrokken zijn geweest bij de herijking van deze kennisbasis.

In de bijlage zijn de uitgangspunten bij het herijken van de kennisbases opgenomen.

2 Ontwikkeling kennisbases

2.1 Versterken kenniscomponent

In de eerste jaren van dit millennium stond met name de kwaliteit van de kenniscomponent van de lerarenopleidingen ter discussie. Als antwoord op de brede kritiek op de vakinhoudelijke en vakdidactische kwaliteit van de lerarenopleidingen presenteerde staatssecretaris Van Bijsterveldt in 2008 de nota *Krachtig meesterschap, kwaliteitsagenda voor het opleiden van leraren 2008-2011*. De Vereniging Hogescholen onderschreef de opgenomen doelstellingen die gericht zijn op een hogere kwaliteit van de lerarenopleidingen. Eén onderdeel van de kwaliteitsagenda betreft de verbetering van de vakinhoudelijke kwaliteit van de lerarenopleidingen. 'Het eindniveau van de opleidingen wordt duidelijk vastgelegd. Hiertoe ontwikkelen de opleidingen in samenwerking met het afnemende veld een gezamenlijke kennisbasis, eindtermen en examens'.

2.2 Systeem van kennisborging

De gezamenlijke lerarenopleidingen hebben met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap afspraken gemaakt over een systeem van borging gericht op de kenniscomponent binnen de opleiding. Gekozen is voor drie instrumenten: 1. Kennisbases 2. Landelijke kennistoetsen 3. Peer-review. De resultaten komen bottom-up en in eigen beheer met de lerarenopleider als centrale factor tot stand, maar wel met een stevig en onafhankelijk toezicht. Met als uiteindelijk doel dat elke startbekwame leerkracht minimaal dezelfde vakinhoudelijke kennis en vakspecifieke bekwaamheden heeft. Alle activiteiten voor de versterking van de kenniscomponent in lerarenopleidingen zijn ondergebracht in het programma *10voordeleraar*, onder de paraplu van de Vereniging Hogescholen. Het ministerie heeft voor de ontwikkeling en implementatie van de diverse instrumenten die *10voordeleraar* inzet om haar opdracht te verwezenlijken in de periode 2008-2017 een subsidie van € 25 miljoen beschikbaar gesteld.

2.3 Ontwikkeling en herijking kennisbases

Een kennisbasis omvat de beschrijving van de vakinhoudelijke, (vak)didactische en pedagogische kennis en (vakspecifieke) vaardigheden die een student aan het eind van de opleiding moet hebben. Bij de tweedegraadslerarenopleidingen is dit verdeeld over twee kennisbases: een specifieke vakkennisbasis met bijbehorende vakdidactiek en een generieke kennisbasis. In deze laatste gaat het om de algemene pedagogisch-didactische kennis en vaardigheden. Het kader van de kennisbasis legt een brede en gemeenschappelijke basis vast, maar biedt ook de individuele instelling ruimte voor een eigen profilering.

In de periode 2008-2011 hebben lerarenopleiders over de volle breedte van de hbo-lerarenopleidingen gezamenlijk de kennisbases ontwikkeld. Het afnemende scholenveld en externe inhoudelijk-deskundigen hebben bijgedragen aan de validering van de inhoud. In totaal zijn 62 kennisbases opgesteld. De opleidingen hebben, na validatie van de kennisbasis, hun onderwijsprogramma aangepast.

Vakinhoudelijke veranderingen, maatschappelijke ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht maken het wenselijk dat iedere kennisbasis met enige regelmaat wordt beoordeeld op de inhoud en waar nodig wordt aangepast. Dit maakt ook deel uit van de afspraken met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. In het studiejaar 2015-2016 is gestart met het herijken van de eerste kennisbases.

De kennisbases zijn door lerarenopleiders herijkt op zowel de inhoud, het niveau als de breedte van de vak kennis. Daar waar mogelijk is samenhang aangebracht tussen de kennisbases die inhoudelijk en vakoverstijgende verwantschap kennen. De inhoud van de kennisbases is uiteindelijk gevalideerd door het werkveld en door externe inhoudelijke deskundigen. Ze zijn daarmee in overeenstemming met landelijke eisen.

Het herijkingsproces is zodanig vormgegeven dat iedereen die betrokken is bij een vak of opleiding gevraagd of ongevraagd mee kon denken zodat er een breed draagvlak ontstaat. De kennisbasis is een weerslag van wat de lerarenopleidingen, het afnemende werkveld en het specifieke wetenschapsgebied verwacht aan inhoud en niveau van een startbekwame leraar.

Een kerngroep met lerarenopleiders van de verschillende instellingen is gestart met het inventariseren van de herijkingswensen. Deze wensen zijn samengesteld op basis van ideeën, wensen en ontwikkelingen die effect hebben op de nodige vak- en vakdidactische kennis van de aankomende leraar. De kerngroepen hebben als legitimatie collega-docenten uit de eigen instelling, de landelijke vakoverleggen, de constructieteams van de landelijke kennistoetsen en/of de peer-reviewgroepen, studenten en alumni geconsulteerd. De ervaring met de implementatie van de bestaande versie van de kennisbasis is hierbij een belangrijk referentiepunt geweest.

De herijkingswensen zijn vervolgens getoetst aan de laatste wetenschappelijke inzichten binnen het vak, aan de ontwikkelingen in het werkveld en aan veranderingen op het gebied van beleid. Het definitieve herijkingsvoorstel is vastgesteld door een vaststellingscommissie waarin onder andere het landelijk directeurenoverleg tweedegraadslerarenopleidingen (ADEF) en het afnemende werkveld is vertegenwoordigd. Hun specifieke taak was erop toe te zien dat de vastgestelde procedure juist is gevolgd. Zo hebben ze bijvoorbeeld bekeken of alle belanghebbenden afdoende zijn gehoord en of de gemaakte keuzes voldoende zijn toegelicht.

De schrijfgroep is na vaststelling van het herijkingsvoorstel door de vaststellingscommissie aan de slag gegaan met het herschrijven van de kennisbasis. Onder leiding van het landelijk directeurenoverleg tweedegraadslerarenopleidingen (ADEF) is het opgeleverde concept gevalideerd door vertegenwoordigers van het werkveld, van de wetenschap en van eventuele vakverenigingen. Voor een aantal kennisbases is ook het nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling (SLO) geraadpleegd. Na verwerking van de opmerkingen zijn de herijkte kennisbases met een positief advies van het landelijk directeurenoverleg door de *Stuurgroep lerarenopleidingen* vastgesteld.

3 Toelichting en verantwoording kennisbasis tweedegraadslerarenopleiding Engels

3.1 Maatschappelijke context

De kennisbasis voor de tweedegraadslerarenopleiding Engels beschrijft de kennis van het vak en van de vakdidactiek die leraren Engels nodig hebben om bekwaam verklaard te worden en om verantwoord en adequaat vakonderwijs in het (v)mbo en de onderbouw van het havo/vwo te kunnen verzorgen. De term *kennis* wordt hier opgevat als een verzamelbegrip voor theoretische, methodische en praktische kennis, dus zowel kennis en vaardigheden.

Het doel van de kennisbasis is te komen tot een landelijke minimumnorm voor de vakkennis en de beheersing van de vakdidactiek op tweedegraadsniveau. Elke instelling heeft daarbinnen de vrijheid om zich te profileren door onderwerpen uit de kennisbasis een meer of minder prominente rol in het curriculum te geven en door doelstellingen na te streven die niet in de kennisbasis zijn opgenomen.

3.2 Relatie met andere kennisbases

Het curriculum van de tweedegraadslerarenopleiding Engels is gebaseerd op twee kennisbases die samen het fundament voor goed leraarschap vormen. Naast de hier beschreven vakspecifieke kennisbasis Engels is in de generieke kennisbasis voor de tweedegraadslerarenopleidingen de conceptuele kennis vastgelegd die de startbekwame docent aan het einde van de opleiding moet hebben. Het gaat specifiek om 'het weten' met betrekking tot het leren en het zich verder kunnen ontwikkelen in het beroep van leraar: het meesterschap van de docent.

In het herijkingsproces van de kennisbasis heeft er meerdere keren afstemming met de schrijfgroepen van de andere talen plaatsgevonden, met name over de domeinen 1. *Taalvaardigheden*, 4. *Vakdidactiek* en 5. *(Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied*.

Deze vakspecifieke kennisbasis zorgt, daar waar dat van toepassing is, ook voor doorlopende leerlijnen. Hier geldt dat specifiek voor de kennisbasis Engels binnen het pabocurriculum en voor de kennisbasis van de vakmaster Engels.

3.3 Verantwoording keuzes

In 2009 is de eerste kennisbasis Engels voor de tweedegraadslerarenopleidingen van kracht geworden. In 2015 is opdracht gegeven tot herijking om het geheel vanwege landelijke en politieke ontwikkelingen te actualiseren. Hierbij speelde het belang mee van een verheldering van inhoud, structuur en doelbeschrijvingen. Daarnaast was de opdracht om te komen tot meer samenhang en afstemming met de andere talen en rekening te houden met de structuur van de kennisbasis voor de vakmaster. Na voorwerk door een kerngroep heeft de schrijfgroep de kennisbasis uiteindelijk herschreven.

Deze kennisbasis is opgesteld door een redactieteam bestaande uit vertegenwoordigers van alle tweedegraadslerarenopleidingen Engels in het land. Een klankbordgroep van twee 'meelezers' heeft een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling geleverd. Zoals hiervoor aangegeven heeft er in het herijkingsproces van de kennisbasis meerdere keren afstemming met de schrijfgroepen van de andere talen plaatsgevonden. In het kader van de doorlopende leerlijn van primair, secundair en tertiair onderwijs is de kennisbasis ook aan de collega's Engels van de pabo en de vakmaster voorgelegd, en op basis van hun commentaar bijgesteld. Daarnaast heeft een hoogleraar Didactiek van de vreemde talen alle kennisbases moderne vreemde talen (mvt) van feedback voorzien.

3.4 Opbouw kennisdomeinen

De kennisbasis kent de volgende domeinen::

Domein 1: Taalvaardigheden	
1.1	Luistervaardigheid
1.2	Leesvaardigheid
1.3	Spreek- en gespreksvaardigheid
1.4	Schrijfvaardigheid
Domein 2: Taalkunde	
2.1	Algemene en toegepaste taalwetenschap
2.2	Grammatica
2.3	Lexicale kennis en orthografische kennis
2.4	Fonetiek, uitspraak en fonologie
Domein 3: Cultuur en literatuur	
3.1	Kennis van land en samenleving
3.2	Kennis van geschiedenis en geografie
3.3	Kennis van (jeugd) literatuur en cultuur
Domein 4: Vakdidactiek	
4.1	Visie op taalleren, eindtermen en doorlopende leerlijnen
4.2	Ontwikkeling, uitvoering en evalueren van onderwijs
4.3	Evaluatie, toetsing en beoordeling
4.4	Taalbeleid, meertaligheid en internationalisering
Domein 5: (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied	
5.1	Ontwikkelingen in de mvt-didactiek
5.2	Vakdidactisch onderzoek

Buitenlandverblijf

Startbekwame docenten moeten de doeltaal in allerlei situaties, receptief en productief, zonder enige belemmering kunnen gebruiken. Ook is het vloeiend hanteren van het didactische principe 'doeltaal is voertaal' alleen mogelijk bij een hoog en breed eigen vaardigheidsniveau. Om het in de kennisbasis gedefinieerde eindniveau van taalbeheersing aan het einde van de opleiding te bereiken, is een lang en/of veelvuldig verblijf in een Engelstalig land dan ook voor vrijwel elke student zeer wenselijk. Dit kan in de vorm van een lange stage, van een studieperiode aan een buitenlandse universiteit of van een excursie.

4 Beschrijving kennisdomeinen

Domein 1: Taalvaardigheden	
<i>De student beheerst de taalvaardigheden van het vak op het beschreven beheersingsniveau conform het Europees Referentiekader (ERK). Voor alle onderdelen geldt het C2-niveau, aan te tonen middels het Certificate of Proficiency in English (CPE).</i>	
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau
Subdomein 1.1: Luistervaardigheid	
1.1.1 Luistervaardigheid betreft bekwaamheden als: een beschrijving kunnen volgen, gevoelens en meningen begrijpen en waarderen, inhoud kunnen interpreteren en beoordelen of een uitleg volgen. Het doorzien van de strategie, voorzien van passende feedback en vragen stellen (actief luisteren) is hierbij van belang.	1.1.1.1 De student kan moeiteloos dialogisch en monologisch gesproken Engels begrijpen, in direct contact of via de media. Ook bij een hoog spreektempo, eventueel na enige gewenning aan het accent.
	1.1.1.2 De student kan vrijwel alles wat hij hoort of leest gemakkelijk begrijpen, inclusief literaire werken en abstracte, structureel of linguïstisch complexe teksten over specialistische onderwerpen op het eigen vakgebied.
Subdomein 1.2: Leesvaardigheid	
1.2.1 Leesvaardigheid betreft het analyseren en interpreteren, beoordelen en samenvatten van teksten. Het onderscheiden van hoofd- en bijzaken en gericht naar informatie moeten zoeken zijn daarbij belangrijk.	1.2.1.1 De student kan vrijwel alles wat hij hoort of leest gemakkelijk begrijpen, inclusief literaire werken en abstracte, structureel of linguïstisch complexe teksten over specialistische onderwerpen op het eigen vakgebied.
Subdomein 1.3: Spreek- en gespreksvaardigheid	
1.3.1 Spreek- en gespreksvaardigheid betreft woordenschat en woordgebruik, grammaticale correctheid, interactie (hoe actief is de deelname aan het gesprek?), vloeiendheid en coherentie (hoe samenhangend is het betoog?), en de uitspraak.	1.3.1.1 De student kan informatie uit verschillende gesproken en geschreven bronnen samenvatten en hiervan samenhangend verslag doen.
	1.3.1.2 De student kan zich gemakkelijk uitdrukken en betekenisnuances precies weergeven.
	1.3.1.3 De student kan zich hernemen en zijn betoog zo herstructureren dat andere mensen het nauwelijks merken.
	1.3.1.4 De student kan een doeltreffende, logische structuur aanbrengen in een voordracht of redenering en deze in een adequate stijl presenteren, zodanig dat een toehoorder in staat is de belangrijkste punten in zich op te nemen.
	1.3.1.5 De student kan zonder moeite deelnemen aan gesprekken en discussies, is vertrouwd met idiomatische uitdrukkingen en taalvormen uit de spreektaal en kan deze afstemmen met gesprekspartner.
Subdomein 1.4: Schrijfvaardigheid	
1.4.1 Schrijfvaardigheid betreft het voor de doelgroep duidelijke en goed gestructureerde teksten maken over diverse onderwerpen waarbij informatie en argumenten uit verschillende bronnen worden gebruikt.	1.4.1.1 De student kan informatie uit verschillende gesproken en geschreven bronnen samenvatten en hiervan samenhangend verslag doen.
	1.4.1.2 De student kan een doeltreffende, logische structuur aanbrengen in een stilistisch adequaat geschreven tekst, zodanig dat de lezer in staat is de belangrijkste punten in zich op te nemen.
	1.4.1.3 De student kan academische teksten op het eigen vakgebied schrijven, gebruikmakend van een adequaat bibliografisch verwijssysteem.

¹ Overall waar in deze publicatie hij staat wordt hij/zij bedoeld.

Domein 2: Taalkunde	
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau
Subdomein 2.1: Algemene en toegepaste taalwetenschap	
2.11 Begrippen uit de algemene en toegepaste taalwetenschap, zoals pragmatiek, semantiek, fonologie, lexicologie en psycholinguïstiek	2.11.1 De student kan taaluitingen analyseren met behulp van begrippen uit de taalwetenschap.
	2.11.2 De student kan begrippen uit de algemene en toegepaste taalwetenschap gebruiken om verschijnselen in het Engels te benoemen en beschrijven.
2.12 Taalverwervings-theorieën, voor zover ze relevant zijn voor de didactiek	2.12.1 De student kan taalverwervingstheorieën en resultaten van taalverwervingsonderzoek beoordelen op hun relevantie voor de taalverwervingsdidactiek. Hij kan keuzes maken uit de meest relevante en effectieve aanpak voor de specifieke doelgroepen.
2.13 Interferentie	2.13.1 De student kan omgaan met tekortkomingen op het gebied van de taal die veroorzaakt worden door interferentie tussen de doeltaal en de verschillende linguïstische achtergronden van de leerlingen. Hij kan geschikte ondersteunende activiteiten aanwenden om de leerling verder te helpen.
2.14 Varianten van het Engels	2.14.1 De student herkent kenmerken van enkele sociologische en geografische varianten van de Engelse taal en kan deze benoemen in zijn lessen.
Subdomein 2.2: Grammatica	
2.21 Kennis van grammaticale en syntactische aspecten van de Engelse taal en het vermogen deze te gebruiken	2.21.1 De student kan de belangrijkste grammaticale en syntactische concepten herkennen, benoemen en toepassen.
	2.21.2 De student kent de regels van de grammatica die nodig zijn bij het onderwijzen van een vreemde taal, en kan deze toepassen.
	2.21.3 De student kan de belangrijkste verschillen tussen de grammaticale systemen van het Nederlands en de doeltaal benoemen. Hij kan op grond daarvan voorspellen welke communicatiebevorderende en -versturende factoren frequent optreden bij leerlingen. Hierdoor kan hij keuzes maken bij wat hij aanbiedt.
Subdomein 2.3: Lexicale kennis en orthografische kennis	
2.31 Woordenschat van de Engelse taal en het vermogen deze te gebruiken	2.31.1 De student heeft een goede beheersing van een breed lexicaal repertoire met inbegrip van idiomatische uitdrukkingen en uitdrukkingen uit de spreektaal. De student toont zich bewust van betekenisconnotaties.
	2.31.2 De student toont consequent correct en adequaat woordgebruik.
2.32 Spelling van Engelse woorden en het vermogen deze te gebruiken	2.32.1 De student beheerst de doeltaal qua orthografische competentie op het niveau van 'vaardig taalgebruiker van het Europees Referentiekader'.
Subdomein 2.4: Fonetiek, uitspraak en fonologie	
2.41 Kennis van de uitspraak van Engelse woorden en het vermogen deze te gebruiken	2.41.1 De student herkent de verschillende fonemen en de daarbij horende fonetische symbolen en hun uitspraak in een of meer standaardvarianten van het Engels.
	2.41.2 De student kan de belangrijkste verschillen tussen de fonologische systemen van het Nederlands en de doeltaal benoemen. Op grond daarvan kan hij voorspellen welke communicatiebevorderende en -versturende factoren frequent optreden bij leerlingen.

Domein 3: Cultuur en literatuur	
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau
Subdomein 3.1: Kennis van land en samenleving	
3.1.1 Kennis van onderwijsinstellingen en maatschappelijke instanties	3.1.1 De student heeft kennis van de functie en werking van de belangrijkste overheidsinstellingen en andere belangrijke maatschappelijke instanties van (1) het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, (2) de Verenigde Staten van Amerika, (3) Australië, (4) Canada en (5) Ierland.
3.1.2 Kennis van onderwerpen van maatschappelijk belang	3.1.2 De student kan recente onderwerpen van maatschappelijk belang in de voornaamste doeltaallanden benoemen en deze plaatsen in hun historische en culturele context. De voornaamste doeltaallanden zijn in deze context het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, de Verenigde Staten van Amerika, Australië, Canada, en Ierland.
3.1.3 Kennis van de samenleving	3.1.3 De student heeft actuele kennis van de belangrijke aspecten van de samenleving en het dagelijks leven in de voornaamste doeltaallanden.
Subdomein 3.2: Kennis van geschiedenis en geografie	
3.2.1 Kennis van historische gebeurtenissen	3.2.1 De student heeft een basiskennis van de belangrijkste historische gebeurtenissen, personen en perioden van de voornaamste doeltaallanden.
	3.2.2 De student kan de belangrijkste gebeurtenissen waarnaar in 3.2.1 verwezen werd, chronologisch accuraat plaatsen in hun historische context. Hij kan aangeven hoe gebeurtenissen in verschillende doeltaallanden met elkaar in verband staan.
3.2.2 Kennis van geografie en topografie	3.2.2.1 De student heeft een basiskennis van de geografie en topografie van de voornaamste doeltaallanden.
Subdomein 3.3: Kennis van (jeugd)literatuur en cultuur	
3.3.1 Kennis van (jeugd)literatuur en het vermogen deze te gebruiken	3.3.1 De student heeft kennis van een aantal hoogtepunten uit de Engelstalige literatuur en belangrijke actuele werken uit de jeugdliteratuur.
	3.3.2 De student kan (jeugd)literatuur inzetten in zijn lessen en het gebruik ervan didactiseren.
3.3.2 Kennis van literaire technieken	3.3.2.1 De student heeft basiskennis van literaire technieken en kan verschillende soorten literaire teksten en cultuurproducten analyseren.
3.3.3 Kennis van cultuurproducten	3.3.3.1 De student kent een aantal literaire teksten en cultuurproducten uit verschillende genres.
	3.3.3.2 De student kan verbanden leggen tussen de thematiek van literaire werken en sociaal-culturele of historische aspecten van de tijd en cultuur waarin ze geschreven zijn.
	3.3.3.3 De student kan actuele en aansprekende teksten selecteren waarmee hij de leerling kennis laat maken met de cultuur van de doeltaallanden.

Domein 4: Vakdidactiek	
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau
Subdomein 4.1: Visie op taalleren, eindtermen en doorlopende leerlijnen	
4.1.1 Visie op taalleren (teaching and learning), binnen het tweedegraadsgebied; doorlopende leerlijnen	4.1.1.1 De student kent en herkent gangbare theorieën en opvattingen over de ESL- en EFL-didactiek. Voorbeelden hiervan zijn: <i>Communicative Language Teaching (CLT)</i> , <i>Task Based Learning (TBL)</i> , <i>Content based instruction (CBI)</i> , <i>Content and Language integrated Learning (CLIL)</i> and <i>English for Specific purposes (ESP)</i> .
	4.1.1.2 De student heeft een onderbouwde visie op taalleren in het vreemdetalenonderwijs en natuurlijke vreemdetaalverwerving. Hij kan deze koppelen aan schoolbeleid en inzichten uit ESL- en EFL-theorie.
	4.1.1.3 De student kan vormgeven aan de doorlopende leerlijn in het tweedegraadsgebied. Daarbij heeft hij oog voor de aansluiting met het primair onderwijs en de bovenbouw.
	4.1.1.4 De student heeft kennis van en herkent de gangbare didactische methodologieën die ten grondslag liggen aan de meest gebruikte leergangen.
4.1.2 Kennis van het ERK, de Eindtermen, kwalificatiedossiers (zowel generiek als beroepsspecifiek) en examens, en het vermogen deze te gebruiken	4.1.2.1 De student kent de verschillende niveaus van het Europese referentiekader en is bekend met de toepassingen van het ERK in het hele tweedegraadsgebied.
	4.1.2.2 De student kent de kerndoelen en de eindtermen Engels voor het gehele tweedegraadsgebied en is op de hoogte van de inhoud van de vmbo-schoolexamens.
	4.1.2.3 De student kent de generieke en beroepsspecifieke eisen aan de beheersing van Engels binnen de kwalificatiedossiers van het mbo en kan deze eisen toepassen in de lessen.
4.1.3 Kennis van de taalniveaus van leerlingen en het vermogen deze te gebruiken	4.1.3.1 De student is in staat om prestaties van leerlingen te relateren aan ERK-niveaus.
Subdomein 4.2: Ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van onderwijs	
4.2.1 Leerbehoeftes	4.2.1.1 De student kan de individuele leerbehoeftes van (meertalige) leerlingen in het tweedegraadsgebied analyseren in relatie tot de eisen van de eindtermen en kwalificatiedossiers.
	4.2.1.2 De student kan omgaan met en aandacht besteden aan de ideeën die de leerling zelf heeft over het leren van een taal en hiervan gebruik maken in de taalles.
	4.2.1.3 De student houdt rekening met de houding van de leerlingen ten opzichte van de verschillende vormen van Engels, de verschillende Engelstalige gebieden en doeltaalsprekers die andere varianten van Engels spreken. Hij kan deze tevens een plaats geven in de taalles.
	4.2.1.4 De student kent de rol van motivatie bij taalverwerving, weet op welke verschillende manieren motivatie naar voren kan komen, kent het belang van motivatie in het taalverwervingsproces en weet deze kennis in te zetten voor het bevorderen van het leerproces.
	4.2.1.5 Ten behoeve van de doorlopende leerlijn van de individuele leerling kan de student gebruik maken van eventuele eerdere ervaringen van de (meertalige) leerling met het leren van een vreemde taal, zowel in het primair als het secundair onderwijs.
	4.2.1.6 De student weet hoe de leerling de Engelse taal gebruikt in de dagelijkse omgeving, hoe hij dit kan bevorderen en welke invloed dit heeft op de taalverwerving.
	4.2.1.7 De student kan voorkennis activeren en aansluiten op voorkennis om leerlingen te motiveren en om de taalles doelmatiger te laten verlopen.
	4.2.1.8 De student heeft oog voor de behoeften van de (meertalige) leerling voor wat betreft taalontwikkeling. Ook heeft hij oog voor cognitieve, sociale en affectieve stoornissen zoals vrees om in het openbaar te spreken, dyslexie en stotteren. Deze geeft hij een plaats in de taalles.
4.2.2 Differentiatie	4.2.2.1 De student kan zijn didactische handelen aanpassen aan relevante leerkenmerken en behoeftes van leerlingen.
	4.2.2.2 De student kan materiaal en opdrachten ontwerpen en opdrachten beargumenteerd selecteren, passend bij de leerdoelen in het tweedegraadsgebied en de individuele leer-/onderwijsbehoeftes van de leerlingen.

Domein 4: Vakdidactiek		vervolg
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau	
Subdomein 4.2: Ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van onderwijs		vervolg
4.2.3 Mvt-methodologieën	4.2.3.1	De student kan verschillende didactische benaderingen en scenario's toepassen bij het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van leeractiviteiten en toetsing. Hij kan zorgen voor aansluiting tussen eindtermen, doelstellingen en lespraktijk.
	4.2.3.2	De student kan gebruik maken van taalverwervingsstrategieën en houdt rekening met verschillende leerbehoeftes, niveaus en leerstrategieën bij het verzorgen van talenonderwijs.
	4.2.3.3	De student kan leeractiviteiten evalueren naar aanleiding van de eigen onderbouwde visie op taallessen en op de ESL- en EFL-theorie.
	4.2.3.4	De student kent relevante theorieën rondom verwervingsvolgorde, principes van taalverwerving, verschillende leerbehoeftes, en niveau en werking van het geheugen. Hij kan deze kennis toepassen in de taallessen.
	4.2.3.5	De student is op de hoogte van doelen en inhoud van methodieken voor beroepsgericht taalonderwijs. Hij kan deze toepassen in de les.
	4.2.3.6	De student kan leeractiviteiten ontwikkelen voor de taalvaardigheden, taalhandelingen, grammatica, vocabulaire, woordenschat en uitspraak. Hij kan deze onderbouwen met kennis van theoretische concepten, op basis van een analyse van de leerbehoeftes van leerlingen en het schoolbeleid.
	4.2.3.7	De student kan geschikte leermiddelen, waaronder ict-middelen, op een taaldidactisch verantwoorde manier in het onderwijs ontwerpen en toepassen. Ook heeft hij hierop een beargumenteerde visie.
	4.2.3.8	De student kan een rol spelen bij vakoverstijgende projecten en kan samenwerken in een leer- en beroepsgebied.
	4.2.3.9	De student kan leerlingen adequaat ondersteunen bij het verwerven van socioculturele kennis en bij de ontwikkeling van intercultureel bewustzijn.
	4.2.3.10	De student past de doeltaal adequaat en beredeneerd toe en stimuleert leerlingen Engels te gebruiken in schriftelijke en mondelinge communicatie.
Subdomein 4.3: Evaluatie, toetsing en beoordeling		
4.3.1 Verschillende aspecten van toetsing: begrip van het leereffect van toetsing, gangbare concepten in toetsing waaronder peerassessment, co-assessment en beoordelen van groepswork	4.3.1.1	De student heeft een visie op evaluatie, toetsing en beoordeling van taal in het tweedegraadsgebied en kan die onderbouwen met gangbare inzichten omtrent evaluatie en toetsing bij moderne vreemde talen.
	4.3.1.2	De student kan toetsen ontwikkelen voor leerlingen in het tweedegraadsgebied, rekening houdend met het ERK, nationale eindtermen/kwalificatiedossiers en schoolbeleid.
	4.3.1.3	De student kan de leerprogressie en resultaten van leerlingen in het tweedegraadsgebied evalueren, meten en beoordelen. Hij weet voor dit doel cijfers te hanteren.
4.3.2 Verschillende manieren van feedback en hun effect op het leren van een taal	4.3.2.1	De student kent het belang van feedback op taalontwikkeling en kan verschillende vormen van feedback formuleren en toepassen voor de leerlingen in het tweedegraadsgebied.
Subdomein 4.4: Taalbeleid, meertaligheid en internationalisering		
4.4.1 Kennis van Engels in het curriculum	4.4.1.1	De student kent de plaats van het vak Engels in het curriculum van het gehele tweedegraadsgebied en in de aansluiting met het primair onderwijs, de bovenbouw in het voortgezet onderwijs en het hbo.
4.4.2 Toepassing van doeltaal als voertaal	4.4.2.1	De student is zich bewust van het belang van schoolbeleid voor het gebruik van de doeltaal in het hele curriculum Engels.
4.4.3 Kennis van vak en maatschappij	4.4.3.1	De student kent het belang van het vak voor opleiding, beroep en maatschappij.
4.4.4 Meertaligheid	4.4.4.1	De student is zich bewust van het belang van een positieve benadering van meertaligheid en kan dit in kaart brengen.
	4.4.4.2	De student kan vanuit zijn positie als vakdocent Engels bijdragen aan vakoverstijgend werken binnen de school.
	4.4.4.3	De student heeft kennis van de ontwikkeling en het gebruik van de Engelse taal als lingua franca.
4.4.5 Internationalisering	4.4.5.1	De student weet welke rol een toekomstig talendocent kan spelen bij internationalisering. Hij kan betekenis geven aan de doeltaal en de interculturele ontwikkeling bij internationaliseringsactiviteiten.
4.4.6 Intercultureel bewustzijn	4.4.6.1	De student is zich bewust van de beeldvorming over de doeltaal landen. Hij kan omgaan met de complexiteit van interculturele communicatie met doeltaalsprekers en met sprekers van Engels als lingua franca.
	4.4.6.2	De student heeft kennis van de rol van Engels in een internationale/multiculturele samenleving en kan deze kennis toepassen bij het vormgeven van onderwijs.
4.4.7 Contacten	4.4.7.1	De student is in staat om contacten te leggen en te onderhouden met personen en instellingen in doeltaal landen en deze contacten te gebruiken bij het talenonderwijs.

Domein 5: (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied	
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau
Subdomein 5.1: Ontwikkelingen in de mvt-didactiek	
5.1.1 Kennisbronnen	5.1.1.1 De student kan informatiebronnen, ict-toepassingen en literatuur ter vakdidactische ondersteuning gebruiken en inzetten, mede om op de hoogte te blijven van actuele ontwikkelingen op alle domeinen van de kennisbasis.
5.1.2 Achtergrondkennis om de waarde van toekomstige vakinhoudelijke en vakdidactische ontwikkelingen te beoordelen	5.1.2.1 De student kan nieuwe ontwikkelingen in het vakgebied bijhouden, onder andere door het bezoeken van (inter) nationale congressen, het bijhouden van (internationale) vakliteratuur en het volgen van bij- en nascholing. Hij kan nieuwe concepten relateren aan een bestaand theoretisch kader.
Subdomein 5.2: Vakdidactisch onderzoek	
5.2.1 Voorbereiden en uitvoeren van vakdidactisch onderzoek, inclusief correcte verslaglegging	5.2.1.1 De student kan vakdidactisch onderzoek gerelateerd aan de eigen lespraktijk uitvoeren en hierover verslag uitbrengen.

5 Redactie en validering

5.1 Redactieteam

Naam	Hogeschool
Mevrouw M.A. (Michelle) Willems MA	Hogeschool van Amsterdam
Mevrouw drs. L.G. (Linda) Boersma	NHL Hogeschool
De heer dr. G.F.M. (Geert) van Iersel	Fontys
Mevrouw C.E. (Claire) Ohlenschlager MEd	Hogeschool Rotterdam
Mevrouw A.H.J. (Lilian) van Oostende-Beijnsberger MA	Fontys
De heer J.A. (Jacob) de Ruiter	Inholland
Mevrouw J.C. (Jenny) du Plessis	Hogeschool Utrecht

5.2 Valideringsgroep

Naam	Functie en organisatie
De heer prof. dr. H.C.J. (Rick) de Graaff	<ul style="list-style-type: none"> - Hoogleraar Didactiek van de Vreemde Talen en Tweektalig onderwijs, Faculteit Geesteswetenschappen, Universiteit Utrecht - Lector Didactiek van de Vreemde Talen, Hogeschool Utrecht
Mevrouw S. (Susanne) Smulders MEd	<ul style="list-style-type: none"> - Lerarenopleider Engels, Fontys - Voorheen: docent Engels vmbo/havo/vwo, 2College Durendael in Oisterwijk
Mevrouw drs. W.F. (Frederike) Westera	<ul style="list-style-type: none"> - Lerarenopleider interfacultaire lerarenopleidingen, Universiteit van Amsterdam - Voorzitter vakcommissie landelijke kennistoets Engels

Bijlage

Uitgangspunten kennisbases

Er zijn tussen de instellingen afspraken gemaakt over de vormgeving van de kennisbases. Alle kennisbases zijn opgezet volgens een vaste grondindeling waardoor ze onderling redelijk goed vergelijkbaar zijn. Hieronder is een aantal van deze uitgangspunten te lezen.

Minimale kennis

De kennisbases beschrijven voor alle opleidingen c.q. vakgebieden de minimaal noodzakelijke kennis die de student aan het einde van zijn opleiding moet hebben. Naar analogie van de termen zoals het SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling) gebruikt, is een kennisbasis een 'richtinggevend inhoudelijk kader voor wat studenten minimaal moeten kennen aan vakinhouden en moeten beheersen aan (vak)specifieke vaardigheden'.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen kennis van het 'schoolvak' en kennis van de 'vakdiscipline en de daarbij behorende specifieke vaardigheden'. Kennis moet daarbij worden opgevat als 'het geheel van beheersingsniveaus dat van een startbekwame leraar mag worden verwacht' en dus niet alleen feiten-reproductie (taxonomie van Bloom) of feitelijke kennis (taxonomie van Romiszowski). Kennis omvat daarom ook de vakspecifieke vaardigheden van de startbekwame leraar.

Vakkennis, vakdidactiek en pedagogisch-didactische bekwaamheden

De beroepskennis van leraren heeft wortels in twee wetenschappelijke domeinen. In de eerste plaats in het domein van het vak (vakkennisbasis), en in de tweede plaats in de kennis over leren en onderwijzen in het algemeen (de generieke kennisbasis) en het desbetreffende vak in het bijzonder (vakdidactiek). De kennisbasis omvat de beschrijving van de vakinhoudelijke, (vak)didactische en pedagogische kennis en (vakspecifieke) vaardigheden die een student moet hebben. Het geheel van vakkennisbasis en generieke kennisbasis vormt de integrale 'body of knowledge and skills' die van een startbekwame leraar minimaal mag worden verwacht. Deze vormt tevens de basis van de bekwaamheidseisen zoals vastgelegd in het beroepsregister leraar. Binnen de profileringsruimte van elke instelling kan daarnaast nog verdere (inhoudelijke) verdieping en/of verbreding worden aangebracht.

Samenhangende en doorgaande leerlijnen

Het Nederlandse onderwijsbestel kent een structuur van naast elkaar opererende en elkaar opvolgende (doorgaande) leerlijnen. Per onderwijssoort (of soorten) wordt van een leraar een bepaalde wettelijke bevoegdheid/benoembaarheid verlangd. Door de overgangen in het onderwijs krijgt de lerende vaak te maken met andere onderwijsvormen en met leraren die anders zijn opgeleid. Om in elk geval de onderwijsinhoud tussen deze onderwijssoorten op elkaar af te stemmen en op elkaar aan te laten sluiten wordt ervoor gezorgd dat parallelle en doorgaande leerlijnen in de kennisbases, daar waar dat van toepassing is, herkenbaar zijn.

De leerlijn van 4 tot 18 jaar werkt de doelstellingen van het onderwijs uit in concepten¹ voor de hele leerlijn: vanaf basisonderwijs naar onderbouw vmbo en havo/vwo, bovenbouw vmbo (uitgewerkt naar leerwegen en sectoren), bovenbouw havo en bovenbouw vwo.

Deze concepten zijn evenzeer van belang voor studenten in het hbo die zich voorbereiden op het geven van onderwijs aan deze leerlingen (studenten). Door vanuit die gedachte de leerlijn 4-18 jaar uit te bouwen tot 22 jaar zouden de aankomende leraren goed op hun toekomstige beroep voorbereid moeten zijn. De leraar in de onderbouw moet daarbij, voortbouwend op wat in het basis-onderwijs is aangeboden, zijn leerlingen verder opleiden en voorbereiden op zijn profiel- en vakkenkeuze in de bovenbouw. En hij moet samen met de collega's die in de bovenbouw lesgeven, het onderwijsprogramma van zijn instelling ontwerpen en (gedeeltelijk) uitvoeren. De docent (vakmaster) in de bovenbouw moet zijn leerlingen goed voorbereiden op het vervolgonderwijs bij andere hbo- en universitaire opleidingen. De uitbreiding van de leerlijn tot 22 jaar is dus vanuit zowel bovenstaand standpunt als vanuit het standpunt van Dublin-descriptor 1 (de kennis moet die van het daaraan voorafgaande onderwijs overstijgen) noodzakelijk. De aankomende docent kan alleen dan vanuit een breder en dieper inzicht de vakinhoud vertalen naar goed onderwijs.

Niveau

NLQF, Dublin-descriptoren en de hbo-kwalificaties beschrijven het hbo-niveau (bachelor, master) op algemeen niveau; de bekwaamheidseisen van het lerarenregister beschrijven de specifieke beroepskennis van de leraar.

De lerarenopleidingen leveren startbekwame docenten af op hbo-bachelorniveau (NLQF-6) of hbo-masterniveau (NLQF-7 niveau). Dit betekent dat een startbekwame docent, conform de Dublin-descriptoren en de algemene hbo-kwalificaties die ook het noodzakelijke niveau beschrijven van de afgestudeerde hbo-er, een brede kennis moet hebben van in elk geval het vakgebied waarin hij les gaat geven. Ook moet hij boven de stof van dat vakgebied staan. In de huidige inrichting van het onderwijs betekent dit dat ook aandacht moet worden besteed aan de verwante of aanpalende vakken van het vakgebied waarin later wordt lesgegeven. Voor de leraar in het (v)mbo betekent het dat hij de beroepsgerichte toepassingen (en de ontwikkelingen) van het vak, de beroepstaal en de beroepsgroep 'kent'.

NB *Tijdens zijn loopbaan moet de leraar zijn kennis en vaardigheden, zowel op het gebied van zijn vak als van het ambt van leraar, via bij- en nascholing op peil houden. Datgene wat daarvoor nodig is wordt door de afgestudeerde, samen met zijn werkgever en in voorkomende gevallen met de lerarenopleiding, bepaald en vormgegeven.*

¹ De leerlijn 4-18 spitst zich toe op een beperkt aantal concepten die voldoen aan de volgende vier criteria:

1. De concepten representeren gezamenlijk de breedte van de opleiding.
2. De concepten kunnen verbonden worden met recente ontwikkelingen in het vak, didactiek of pedagogiek.
3. De concepten maken het mogelijk deze kennis voor leerlingen en studenten te structureren.
4. De concepten zijn leerbaar voor de desbetreffende groepen leerlingen en studenten.

Profileringsruimte

Het kader van de kennisbasis legt een brede en gemeenschappelijke basis vast, maar biedt ook de individuele instelling voldoende ruimte voor een eigen profilering. Een kennisbasis is niet gekoppeld aan een didactisch concept en legt voor de individuele instelling of opleidingsroute wat betreft de programma-opbouw en studielast van de afzonderlijke onderdelen niets vast. De instelling is zelf verantwoordelijk voor de implementatie van de kennisbasis. Zij stelt een onderwijs- en toetsprogramma vast dat volledig recht doet aan de kennisbasis én in overeenstemming is met het eigen didactisch concept en profilering van de instelling.

Colofon

Den Haag, september 2017

Uitgave

1Ovoordeleraar, Vereniging Hogescholen

Eindredactie en vormgeving

Elan, Rijswijk

www.1Ovoordeleraar.nl

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt, zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever. Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden de auteurs, redactie en uitgever geen aansprakelijkheid voor de gevolgen daarvan.